

JONG, Jan de
Netherlands Documentation Project
Dutch
RG-50.570*0018

Jan de Jong werkte tijdens de oorlog bij een woningbouwvereniging waar veel joden bij aangesloten zijn en waarvan het kantoor tevens in de joodse buurt in Amsterdam gevestigd was. Hij vertelt over het weghalen van de joden, het pulsen van de woningen en het opnieuw bewonen van deze woningen door specifiek Duitsgezinde vrouwen.

File 1

[01:] 00:32:08 – [01:] 09:27:13
00:43 – 09:59

Jan de Jong vertelt dat hij geboren is in het centrum van Amsterdam, vlakbij het Weteringplantsoen; vertelt over zijn gezin dat bestond uit vader, moeder en nog een broer; gaat in op het werk van zijn vader als politieagent, waarbij deze op een politiemotor reed; vertelt over de religieuze achtergrond van moeder die oorspronkelijk uit Veenendaal kwam; vertelt over de verschillende verhuizingen van het gezin binnen Amsterdam, naar de Tuindorp Oost, de Riouwstraat en de Van Helt Stocadestraat; vertelt over de huisvesting van het gezin en wijk, De Pijp, waarin hij naar de lagere school ging; gaat in op zijn opleiding bij de ULO die hem tot administratief medewerker opleidde; geeft aan altijd op openbare scholen gezeten te hebben; beschrijft hoe zowel Joodse, Katholieke als Protestantse kinderen met elkaar omgingen; geeft aan dat er in Amsterdam zowel een katholiek als protestants huizenblok bestond.

[01:] 09:27:14 – [01:] 20:03:13
10:00 – 20:01

Jan de Jong vertelt dat hij voor de oorlog thuis wel veel spannends hoorde over Duitsland; geeft aan dat zijn ouders totaal niet politiek geëngageerd waren, waarschijnlijk vanwege de verschillende achtergrond van zijn ouders; vertelt dat hij op zijn veertiende in 1935, als jongste kantoorbediende bij een woningbouwvereniging in Amsterdam kwam te werken waar hij veel meer met politiek en de wereldproblematiek in aanraking kwam; gaat in op de sociale taken die een woningbouwvereniging toentertijd had ten opzichte van de arbeiders; vertelt dat de woningbouwvereniging waar hij werkzaam was 3315 woningen exploiteerde in Amsterdam.

[01:] 20:03:14 – [01:] 28:40:16
20:02 – 30:00

Jan de Jong beschrijft het begin van de oorlog, die voor hem onverwachts kwam; beschrijft de verwarring en de angst die er tijdens de vijf oorlogsdagen heerste; vertelt over de Duitse colonnes die over de Amstedijk Amsterdam binnen reden; geeft aan dat er onder zijn collega's al meteen angst was voor razzia's en pogroms, maar dat er aanvankelijk nauwelijks iets gebeurde

dit vlak; vertelt dat het kantoor bij de Amsteldijk gevestigd was waar vijfenveertig procent joodse bewoners woonden; vertelt over melkboer **Godfried de Jong**, de vader van **Lou de Jong**, die, in tegenstelling tot veel anderen, bleef waarschuwen voor de werkelijke aard van de Nazi's met betrekking tot de joden; herinnert zich een rel met joodse jongeren bij ijssalon Coco.

[01:] 28:40:17 – [01:] 38:16:04
30:01 – 40:00

Jan de Jong geeft aan dat als gevolg hiervan als vergeldingsactie een joodse jongen, **Max**, uit de buurt van de Smaragdstraat werd opgepakt op basis van zijn joodse uiterlijk en nooit meer terugkeerde; ziet dat moment als het begin van de Jodenvervolgung; herinnert zich het afvoeren van een groep van circa 30 joodse mensen op het Daniël Willinkplein. per tram naar de Hollandse Schouwburg; kon het niet opbrengen om uitgebreid naar dit drama te kijken, terwijl de rest van de wereld doorging; geeft aan dat Nederlandse politieagenten de groep bewaakten; vertelt dat er voor de oorlog in Nederland al over concentratiekampen werd gesproken; wist in de oorlog dat de joden via Westerbork naar werkkampen gingen in Polen; geeft aan dat het leven op kantoor gewoon door ging, ondanks het drama dat de joden trof.

[01:] 38:16:05 – [01:] 48:49:06
40:01 – 50:59

Jan de Jong geeft de onzekerheid weer omtrent het lot van de joden, omdat ook bejaarden en kleine kinderen werden meegenomen; beschrijft de joden in zijn omgeving als gelaten, verdrietig, angstig en soms opstandig; gaat in op het begrip 'weghalen' dat feitelijk een verzachtende uitdrukking was voor iets verschrikkelijks; beschrijft een joodse man achterin een Duitse wagen die 'weggehaald' was; beschrijft het 'weghalen' van joodse mensen uit de buurt met kleinere wagens door de *Grüne Polizei* en Nederlanders in burger; spreekt zijn verbazing uit over het feit dat de Duitsers zo goed de weg wisten, ondanks dat zij als woningbouwvereniging de bewonersregister hadden verstopt; beschrijft de snelheid waarmee joodse mensen werden meegenomen; geeft aan dat de Duitsers de sleutels van de huizen meenamen, terwijl de woningbouwvereniging formeel de eigenaar was; vertelt over het leegroven, het pulsen, van de leegstaande woningen; beschrijft gedetailleerd het bepaald niet voorzichtig pulsen van het huis van de joodse familie **Zwart** dat de familie **De Jong** woonden; benadrukt dat ook medebuurtbewoners na afloop nog kwamen kijken of er iets te halen viel.

[01:] 48:49:07 – [01:] 57:27:17
51:00 – 59:59

Jan de Jong vertelt dat aanvankelijk evacués vanuit de kuststrook in deze huizen terecht kwamen; vertelt over de weigering van de woningbouwvereniging om een Duitse Nazi vrouw een woning in de Saffierstraat te laten betrekken; vertelt over een bezoek aan de Euterpestraat in Amsterdam waar de "Sicherheitsdienst" (SD) gevestigd was en waar ze gewaarschuwd werden om voortaan te gehoorzamen; geeft aan dat vervolgens voornamelijk Duitsgezinde vrouwen in de woningen van de afgevoerde joodse gezinnen terecht kwamen; vertelt over de frustratie bij de woningbouwvereniging na de oorlog aangezien de mensen die de woningen hadden ingepikt er niet uit konden zetten vanwege de huurbescherming; noemt een voorbeeld van een gevluchte

joodse man, **Meyer Sluyzer**, die zijn woning die na de oorlog niet terug kon krijgen; keert terug bij het gezin **De Jong** dat ook gedeporteerd werd; blikt terug op de tijd van de leeg rakende huizen en wordt hier emotioneel over.

[01:] 57:27:18 – [02:] 06:35:06
01:00:00 – 01:09:31

Jan de Jong vertelt over acht joodse mensen die terugkeerden en zich bij de woningbouwvereniging meldden; geeft aan dat zijn vader als politie agent zijnde nooit betrokken is geweest bij razzia's; gaat in op de kennis omtrent de kampen en het lot van de joden; geeft aan dat zijn woningbouwvereniging als een van de weinigen een uitzondering maakte voor de joodse mensen; geeft aan dat de weinige joden die terugkeerden aan hun lot werden overgelaten; vertelt dat er joodse overlevenden terugkwamen die geld en sieraden hadden verstopt in hun voormalige huis; gaat in op een voor De Jong prangende vraag: Waarom de geallieerden de spoorlijnen naar het oosten niet hebben gebombardeerd.